

"מפרי הארץ"

"פרשת כי תצא"

"כי תבנה בית זרע"

"כי תבנה בית זרע ועליה מעקה לגגך ולא תשלים דמים בביתך כי יפול הנפל ממנו"

ריקאנטי: וטעם ועשית מעקה לגגך [שם ח]. ידוע לפי פשוטו שלא נגרום מיתת האדם. ונרמז עוד **כי הבונה בית יי' יתעלה, יעשה מעקה לגגו בייחוד השם הגדול עם שכנת עוזו**, ולא ישים דמים בבית השם כדרך הנופלים לקצץ בנטיעות. וידעת מה שאמרו רבותינו ז"ל [שבת לב ע"א] ראוי היה זה לפול מששת ימי בראשית, וצריך להתבונן במאמרם איך זה היה ראוי מאחר שעדין לא נברא, כל שכן שלא חטא, וכשתבין מה שכתבתי לך בפרשת בראשית תנוח דעתך.

רבינו בחיי: וע"ד המדרש: (שבת לב א) ועשית מעקה לגגך, כי יפול הנפל ממנו, **ראוי היה ליפול מששת ימי בראשית**, אבל אתה לא תגרום שתהא מיתתו על ידך. וענין המדרש הזה כי כל הנבראים כלן נבראו בחפצם ורצונם, **והקב"ה הודיעם בראשית הבריאה כל עניניהם כלם וכל המקרים העתידיים לבא עליהם**, וכן הודיעם ימי חייהם ומיתתם היאך תהיה, וכן ענין מזונותם אם בריוח אם בצער אם ע"י עצמן אם משל אחרים, וכן דרשו רז"ל: (חולין ס א) כל מעשה בראשית לדעתם נבראו לצביונם נבראו, שנאמר: (בראשית ב, א) "וכל צבאם", והכל רצו וקבלו, ועל זה אמרו: ראוי היה ליפול מששת ימי בראשית, **ואף על פי כן יש עונש גדול למי שמסבב, ולכך: ועשית מעקה לגגך.**

אלישיך: אמר הלא צויתך להטיב לגבר עמיתך, ואף לגרוע המנו הנני מוסיף ואומר כי לא בלבד תעשה תועלת לבלתי חטאים כי אם תסלק היזק גם כן מהחטאים בנפשותם, כי תעשה מעקה לגגך ולא תשים דמים בביתך כי יפול הנפל ממנו. הנפל, הוא העתיד ליפול בחטאו, לא יהיה על ידך כי דמים אתה שם בביתך.

ושמא תאמר אם הוא חייב בדין ליפול ולמות מה לי ולצרה כי לא תעדר ממנו מיתה על כל פנים. לזה סמך ואמר לא תזרע כרמך כלאים, לומר הנה הכרם בעצמו טוב וכשר וכן התבואה בעצמה טובה, **ובהתחברם יודע אלהים כי זה מזיק את זה וזה את זה**, **כי תקדש המלאה הזרע על ידי הכרם וכן התבואה תזיק את תבואת הכרם, כי אל דעות ה' יודע איך הוא**. כן הדבר הזה כי אפשר שאין עון האיש מספיק למות בו אם היה על גג איש זכאי כי לא יפול ממנו, אך בהיות על בית איש חייב **תתחבר טומאת החוטא ההוא עם טומאת האיש החייב הבעל הבית**, ותתמלא סאת הנופל ההוא עד עונו ליפול וימות, מה שאין כן על ידי זכאי. נמצאת אתה משים דמים בביתך שהן מעט שהיה חסר למלא מדתו ליפול ולהיות דמים הושלם בהיותו ברשותך. נמצאת כי כמקרה כלאי הכרם יקרך שחבורם יזיק את שניהם. כך אתה בפני עצמך לא תצר את הנופל והוא בפני עצמו לא היה שלם בעצם עונו למות בו, ועתה בהתחברו עמך כי אתה חייב, כי אין מגלגלין חובה רק על ידי חייב (שבת לב א), חובתך תסייע בנזקו ונוסף גם זה על אשמותיך. ומעין זה הוא (י) לא תחרש כו' (יא) לא תלבש כו'

באר מים חיים: שכאשר יבנה האדם בית לשבתו אינו משים לבבו כלל לתאות הנאת גופו שיש בזה כמו הישיבה וההנאה או להתפרנס בה וכדומה. כי אם אל זה יביט בעת הבית בהבנותו להיות אבן שלימה מסע נבנה לנסוע את ביתו לעבודתו יתברך לקיים בה מצות מזוזה או מצות מעקה ולהכניס אורחים אל ביתו ולעבוד שם עבודת ה' בתורה ובתפילה כראוי וכדומה. **כי זה הוא העיקר בעיניו בהיותו יודע בטוב כי כל עיקר ביאתו לעולם הזה אינו כי אם בשביל לעובדו יתברך לעשות נחת רוח לפניו יתברך שמו לא בשביל להרבות תאוותיו ולמלאות הנאתו בכל חפצי הגוף**. ועל ידי זה עלו ונתעלו כל חפיצי הבנין האבנים והחול והסיד להיות טפלים למצוות ה' והוסר מהם בחינת הרע ושורה עליהם בחינת הטוב בבחינות שונות. או שהרע גם כן נהפך לטוב על דרך מאמר הכתוב (משלי ט"ז, ז') ברצות ה' דרכי איש גם אויביו ישלים אתו. או שנסתלק הרע לגמרי ונשאר רק טוב.

ובין כך ובין כך אין דבר רע שורה מעתה על עציו ואבניו שבביתו וכמבואר בדברי הזוה"ק (תזריע נ' א) וזה לשונו: תא חזי כתיב (שמות ל"ה, כ"ו) וכל הנשים אשר נשא לבן וגו' בשעתא דהוו עבדין עבידתא הוו אמרין דא למקדשא דא לפרוכתא וכו' בגין דתשרי קדושה על ידיהו ואתקדש ההיא עבידתא וכו' ועל דא מאן דבני בנין כד שארי למבני בעי לאדכרא בפומיה דהא לפולחנא דקודשא בריך הוא בני כו' וכדין סייעתא דשמיא שריא עלוי וקודשא בריך הוא זמין עליה קדושתא וכו' ואי לאו הא זמין לביתיה סטרא אחרא וכו' ומאן דדייר ביה יכיל לאתזקא דהא ההוא דירה רוח מסאבא שריא ביה וכו'. כי הנה נודע שבכל מקום ששורה בחינה הרע לא די שאין הברכה מצויה שם כי אם כל דברים הרעים יוצא מזה כי אין דבר טוב יוצא מהם. והם הנקראים נגעי בני אדם (שמואל ב ז', י"ד). כי כל הנגעים שאדם רואה הכל מהם. ולזה אמר ולא תשים דמים בביתך. **אם אתה עושה כן לבנות הבית בתחילה לשם ה' לקיים מצוותיו ברוך הוא אז לא תשים דמים בביתך כי אין מי שיזיק בביתו.**

"מפרי הארץ"

הלכה

אורוז זויים

א' כלי שניקב ככונס משקה האם אפשר ליטול ממנו ידים?

תשובה: לדעת השו"ע אפשר ליטול מהנקב לאחרונים פסול לנטילה. (עיין סימן קנ"ט)

ב' מה השיעור לדעת כונס משקה?

תשובה: אם יורד טיף טיף הוי כונס משקה. (עיין סימן קנ"ט)

אבן העזר

א' נתן גט בראש חודש מה כתב?

תשובה: מחלוקת ולהלכה ביום אחד לירח פלוני. (עיין בסימן קכ"ט)

ב' נתן בא' דראש חודש מה כתב?

תשובה: ביום שלושים לחודש שהוא ראש חודש. (עיין בסימן קכ"ט)

יורה דעה

א' האם מותר למכור צק' בפחות ולקבל אחריות?

תשובה: אסור. (עיין בסימן קע"ג)

ב' האם מותר למכור ולסכם בתשלומים מחיר יקר?

תשובה: אם מפרש אם מעכשיו בפחות אם יצא השער בפחות אסור. (עיין בסימן קע"ג)

חושן משפט

א' גוי שהניח חפץ ברשות יהודי האם מותר ליהודי להשתמש?

תשובה: הט"ז מתיר המג"א אסור. (עין ט"ז בסימן ק"ב ומג"א בסימן תע"ב)

ב' האם מותר לקחת חפץ של גוי ולהשתמש בו?

תשובה: לט"ז נראה שאסור והגר"ז נראה שמותר.

"לכתוב מוזדע"

שלי"ה: (מסכת ראש השנה) יש לדעת, כי כל מקום אשר אזכיר בדינים האלו ניקב או נסדק או נשבר, הוא מורה על החטא. האי ש אחד יחטא, 'מפריד אלוף', 'ופורץ גדר', ושובר שבר. ונאמר בתהלים (במזמור י"ז (ד)) 'אני שמרתי ארחות פריץ'. ופירש הרד"ק ז"ל (שם), **מנעתי שלא ילך אדם בארחות פריץ ורשע.**

ובעל העקידה ז"ל, המשיל גם כן החטא לשבירה, והוא מה שכתב בפרשת (שופטים שער ס"ז) [כי תצא, שער צ"ז] על שאמרו רבותינו ז"ל בפרקי רבי אליעזר (פמ"ו), בראש חודש אלול אמר לו הקדוש ברוך הוא למשה 'עלה אלי ההרה' (שמות כד, יב), שאז עלה לקבל הלוחות אחרונות וכו'. זה לשונו שם: **כי הנה כאשר עלה אז לתקן שבירת הלוחות הראשונות, והוא מה שהפסידו מטהרת הנפשות,** שכן תארום החכמים הפילוסופים, לוח מוכן לקבל הכתיבה, וחכמים ז"ל שמוהו כתובה כתיבה טהורה וזכה, כמו שאומרים 'אלהי נשמה שנתת בי טהורה' (ברכות השחר), כמו שכתבנו בשער ס"ח.

והאמת, כי הנפשות לו הנה, והלוחות מעשה אלהים המה, והמכתב מכתב אלהים חרות עליהם, ואם העונות טמאום, והעבירו כתיבתם ושברום, יש להשתדל לפסול לוחות שניות, ולכתוב כדברים אשר היו על הלוחות הראשונים, והוא המחויב בכל ימות השנה, **ויותר מהמה בימים הנועדים, שהם נזכרים ונעשים לזה, לסבה חזקה מאוד וכו'.**

הרי לך בהדיא, שהמשיל העונות לשבירה. וממילא נשמע מזה, שהסתימה היא תורה על התשובה. כי סתימתו זו היא תשובתו. **שבכל מקום שנזכר באלו הדינים** 'ניקב או נסתם או נשבר', הוא מורה על החטא גדול כים שברו. והסתימה מורה על התשובה.

**"מפרי הארץ"
סיבונים ס"ד"ס"ה**

בעניין: דין הטועה בק"ש הנכנס לבית הכנסת ומצא צבור קוראין ק"ש, או שהפסיק בשעת הקריאה.

ז: להרמ"א – שהה כדי לגמור את כולה בין פרשה לפרשה בק"ש האם חוזר, מ"ה בברכת ק"ש, מ"ה בין ברכה לברכה, וכמה ישהה בברכות ק"ש וכמה ישהה בק"ש כדי שיצטרך לחזור?

תשובה: אם שהה בין פרשה לפרשה כדי לגמור כל הפרשיות חוזר לראש קר"ש, ובאמצע ברכות קר"ש אם שהה כדי לגמור מתחילת ברכת יוצר אור עד גאל ישראל חוזר לברכה שהפסיק בה ואם הפסיק באמת ויציב חוזר לתחילת קר"ש ובין ברכה לברכה לא חוזר.

ח בברכת כהנים כשהכהנים מנגנים האם הניגון מצטרף לשיעור?

תשובה: אפשר שגם זה בתוך השיעור וצ"ע.

ט: בברכת המזון מ"ה שהה בין ברכה לברכה כדי לגמור כולה?

תשובה: חוזר לראש דכל ג' הברכות חשובות כאחת.

י: נמצא בביהכ"נ בשעה שקורין ק"ש מה יקרא עמהם, אם עדין לא קרא ק"ש האם יכוין לצאת, ומה יקרא כשעדין לא בירך ברכת התורה?

תשובה: קורא פסוק ראשון ובשכמל"ו וטוב שיקרא כל קר"ש ואם עדיין לא קרא יכוון שלא לצאת וקודם ברכת התורה יקרא רק פסוק ראשון.

א: קרא שלא לפי הסדר – בפרשיות, בפסוקים, בתיבות? תשובה: בפרשיות יצא ויש מפקפקים בזה ובפסוקים ובתיבות לא יצא.

ב: דילג פסוק אחד בפרשה שניה בשוגג או במזיד וקרא עד סוף פרשה שלישית, מהיכן ועד היכן חוזר?

תשובה: בשוגג חוזר מהדילוג עד סוף הפרשה השניה ובמזיד י"א שחוזר לראש.

ג: יודע שסיים פרשה ואינו יודע איזו פרשה, להיכן חוזר? תשובה: לוויה אם שמוע.

ד: יודע שאמר וכתבתם ואינו יודע אם בפרשה ראשונה או שניה, להיכן חוזר כשמתפלל ביחיד או בציבור?

תשובה: לכתבתם שבפרשה ראשונה ודווקא ביחיד אבל בקורא עם הציבור ורואה שהש"ץ והציבור אוחזים בכתבתם שבשניה או בסמוך לה יאמר אח"כ למען ירבו.

ה אמר למען ירבו ומסופק שמא טעה, מה דינו? תשובה: א"צ לחזור.

ו: שח מעט בשוגג או במזיד באמצע ק"ש וברכותיה או ברהמ"ז האם חוזר לראש או למקום שפסק?

תשובה: למקום שפסק, ובקר"ש במזיד נכון להחמיר לחזור לראש.

"מפרי הארץ"

"מבלית הוועד"

מהרב מנחם קסל שליט"א

פרשת השבוע היא כי תצא ויש טעות מצויה בקריאת התורה שבמקום להתחיל בכי תצא למלחמה על אויבך ושבית שביו מתחילים בסוף פר' שופטים כי תצא למלחמה וראית סוס ורכב .

השאלה היא לפי מסקנת האחרונים בסימן קלט שאם הראו לעולה פרשה אחרת אם הפרשה שצריך לקרוא לא היתה פתוחה לפניו צריך לחזור ולברך האם בכה"ג שבוא ידע מה צריך לברך רק טעה שזו היא הפרשה האם גם בכזה מקרה צריך לברך .

וכדי להבין צריך להקדים הקדמה קצרה שכתוב בירושלמי בכיצד מברכין שאם בן אדם החזיק תורמוס שזה מין פרי לברך עליו והוא נפל מידו ורוצה לאכול תורמוס אחר צריך לברך עליו שוב וכן נפסק בשו"ע בסימן ר"ו סעיף ו' רק הרמ"א שם סובר שאם היה לפניו עוד מאותו המין שלא צריך לחזור ולברך .

ולענינו הנידון הוא א' האם פרשה מסוימת היא כמו פרי שאם מחליפים אותה צריך ברכה אחרת ב' במקרה של כי תצא מה היתה כוונתו על כי תצא האמיתי או על מה שהיה לפניו והביאוה"ל בסוף סימן קל"ט הביא בזה מח' פרי מגדים ודרך החיים.

יש עוד מח' מאוד סבוכה בסימן קמ"ג במקרה שנמצא טעות בספר תורה ומוצאים ספר תורה אחר האם צריך לברך פעם נוספת והשו"ע והרמ"א פוסקים שגם במקרה שצריך להשלים עם אותו עולה בספר אחר לא מברכים פעם נוספת [ויש גמ' ביומא ס"ט לגבי כהן גדול ויש ט"ז ביוז רע"ט שמסביר שם באמת המרדכי אומר לגמור בע"פ שזה מסתדר עם הגמ' שם והט"ז מחלק והגר"א סובר שמברכים על ס"ת השני].

וגם זה תלוי בנושא הזה האם הברכה היא על הספר תורה וא"כ אם מחליפים חייבים לברך ברכה נוספת או שהברכה היא הפרשה וא"כ נצטרך לומר שרק באחד מן המקרים שדיברנו צריך לחזור ולברך אבל באמת יכול להיות שגם הפרשה וגם הספר תורה הם בדווקא והם כמו הפרי בעצמו ואפשר ששניה לא ומברכים על התורה באופן כללי .

אחרי מה שדיברנו יש לשאול שתי שאלות למעשה מה הדין אם בעל תוקע לא מצליח לתקוע והוא או משהוא אחר תוקע בשופר אחר האם צריך לחזור ולברך או לא השאלה הבאה אם צריך לחזור ולברך האם כל הקהל או רק התוקע הראשון שזה לפעמים מאוד נפ"מ כי לא נעים בכלל לחזור ולברך שוב בפרט אם מחליפים בעל תוקע והשאלה הב' אם נאמר שכולם צריכים מה קורה אם אחד השומעים בירך לעצמו אחרי שהתחילו בתקיעות כי הוא אחר למשל ואז מחליפים שופר האם הוא צריך לחזור ולברך או לא.

ועל עיקר הדין כתב המשנ"ב בסימן תקפ"ה ס"ב ס"ק ד' כתב שאם לקחו לו את השופר לפני שהתחיל והביאו לו שופר אחר צריך לחזור ולברך ואם אחרי שהתחיל לתקוע א"צ לחזור ולברך הדין הזה הוא בשם הבנין עולם ורבים מקשים על עצם הדין שהשופר הוא בכלל לא החפצא של המצוה שהרי המצוה היא לשמוע אז מה משנה אם בשופר הזה או שופר אחר גם לשון הברכה היא לשמוע קול שופר , אבל מלבד זאת מקשים מה זה שונה מס"ת בסימן קמ"ג .

אבל עדין יש מקום להסתפק על השומעים ויש לדון מהרמ"א בסימן ר"ט ועוד יש לברר מה קורה אחרי שהתחילו והביאו שופר של היה בכלל צד לתקוע בו וזה קשור לנושא מענין אחר שבעצם כל התקיעות הם מצוה אחת שלמה שהתחילו ולכן מעיקר הדין אם יוצאים גם בתקיעות של מיושב צריך להיות שיהיה מותר לדבר כמו בסימן תל"ה כיון שהתחיל במצוה ואין שתי ברכות על אותה מצוה ויל"ד לפי"ז מה הדין אם החליפו מגילת אסתר באמצע הקריאה האם צריך לחזור ולברך ואם זה כמו ס"ת או לא שלחלק דעות בס"ת אפשר לקרוא בע"פ ובמגילת אסתר צריך שהרוב יהיה בכתב מצד שני אם נשאר רק מיעוט לכא' ודאי לא צריך לחזור ולברך אבל יכול להיות שעד כמה שיש זה כן חפצא של מצוה .

וכן יש לדון בביהכ"נ שקרו מתוך תנ"ך ובאמצע הביאו נביא האם צריך לחזור ולברך ושם יש כמה סברות א' אם קראו מקצת פסוקים יצאו ב' שאחרי שאפשר לקרוא מתוך תנ"ך אפ' שזה נקרא קריאה בע"פ אולי אין חיוב יותר מזה או לכה"פ אין זה סיבה מספקת לברך .

ויש להאריך בתפילין ויש לעיין בביאוה"ל בסימן כ"ה דיבור קשר האם דומה לסוכה או לא בחילוק מציעית ובמח' האחרונים על מזוזה .